

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ І ЗАГАЛЬНОБІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ХІМІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Збірник матеріалів

***VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***

21 травня 2026 року

Кам'янець-Подільський

2026

УДК 574:504.7:631.95:633:542 (063)

Рекомендовано до опублікування вченою радою
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
(протокол № 8 від 02 червня 2025 року).

РЕЦЕНЗЕНТИ

ШЕЛУДЧЕНКО Леся Сергіївна – доктор технічних наук, доцент,
професор кафедри транспортних технологій та засобів АПК Закладу вищої
освіти «Подільський державний університет»

ЛЮБІНСЬКА Людмила Григорівна – доктор біологічних наук, професор,
професор кафедри біології та екології Кам'янець-Подільського національного
університету ім. Івана Огієнка

Екологічні проблеми сучасності: зб. матеріалів VIII Всеукраїнської
студентської науково-практичної конференції, 21 травня 2026 року / за наук.
ред. в.о. ректора, кандидата економічних наук, доцента А. В. Зеленського.
Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2026. 140 с.

У збірнику подано матеріали учасників VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції «Екологічні проблеми сучасності» (21 травня
2026 року) із актуальних проблем екології та охорони довкілля; екології
харчових продуктів та компонентів біосфери, впливів на екосистеми внаслідок
воєнних дій; сучасних екологічно-безпечних агротехнологій.

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, посилань на
літературні джерела відповідальність несуть автори.

© Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2026

системного управління родючістю, яке синхронізує сівозміни, обробіток, удобрення та захист рослин із конкретними ґрунтово-кліматичними умовами [2].

Список використаних джерел

1. Арданов П. Є., Герасько Т. В., Дем'янюк О. С. та ін. Агроекологія та пермакультура: продовольча безпека, повоєнне відновлення, нульове забруднення, сталий розвиток : підруч. / за ред. П. Є. Арданова. Київ : Талком, 2023. 240 с.
2. Гуральчук Ж. З. Особливості використання арбускулярної мікоризи для фітореMediaції ґрунтів, забруднених важкими металами. *Науковий вісник Чернівецького університету. Біологія (Біологічні системи)*. Чернівці, 2012. Т. 4. С. 236–239.

УДК 338.246:632.11

Євген МОРГУН

здобувач вищої освіти 5 курсу

спеціальності Н6/211 «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник – **БУКАЛОВА Наталія Володимирівна**

канд. вет. наук, доцент, доцент кафедри ветсанекспертизи,

гігієни харчових продуктів та патанатомії імені Й. С. Загаєвського

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква

ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА ПОШИРЕННЯ ЗБУДНИКІВ ПАРАЗИТАРНИХ ЗООНОЗІВ У БІОСФЕРІ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Зоонозні паразитарні хвороби залишаються однією із актуальних проблем сучасної ветеринарної та гуманної медицини, особливо, в контексті концепції «Єдине здоров'я», що інтегрує здоров'я людини, тварини і довкілля. У цьому контексті особливого значення набуває екологічний складник безпечності

харчових продуктів, оскільки значна частина паразитарних зоонозів реалізується саме через харчовий ланцюг [1].

Сучасні кліматичні зміни, що характеризуються підвищенням середньорічної температури, подовженням теплого періоду року, зміною режиму вологості, збільшенням частоти екстремальних погодних явищ, створюють сприятливі умови для поширення паразитарних агентів і їхніх переносників. В Україні останніми роками відзначається тенденція до розширення ареалів окремих збудників паразитарних зоонозів, що становлять небезпеку як для тварини, так і для людини, зокрема, через контамінацію харчових продуктів тваринного й рослинного походження [2].

Сучасні епідеміологічні та фундаментальні дослідження спрямовані на вивчення міграції переносників інфекції, змін у біологічному циклі паразитів, їх адаптації до нових кліматичних умов, а також потенційної зміни патогенності збудників, зокрема, паразитарних хвороб, спільних для людей і тварин. Окрему увагу приділяють клімат-залежній динаміці інвазійних захворювань, що мають як медичне, так і харчово-екологічне значення [3].

У ветеринарній медицині ці процеси мають безпосередній вплив на формування ризику безпечності харчових продуктів, оскільки значна частина паразитарних зоонозів реалізується через споживання інфікованого м'яса та м'ясних продуктів, молока і молочних продуктів, риби та рибних продуктів, води чи іншої харчової продукції, контамінованої яйцями чи личинками паразитів [3, 4].

Проведені дослідження свідчать, що особливого значення набуває адаптація життєвого циклу збудників паразитарних зоонозів, зокрема, фасціольозу та ехінококозу, до змін кліматичних умов [5]. Установлено, що розвиток паразитів тісно залежить від параметрів довкілля, що визначають їх виживання, інвазійність й інтенсивність циркуляції у біосфері.

Для більшості паразитів, характерною є чітка залежність від температури, вологості, рівня кисню та інших екологічних чинників. Це стосується

найпростіших, кліщів, комах, гельмінтів, серед яких значна частина є збудниками зоонозів, котрі мають харчове значення [6].

Зокрема, розвиток фасціольозу, збудниками якого є *Fasciola hepatica* і *Fasciola gigantica*, можливий лише за певних екологічних умов. Ембріональний розвиток яєць оптимально відбувається за температури 25–30 °С. Підвищення температури вище 32–35 °С суттєво пригнічує розвиток і може спричиняти загибель яєць. Значні температурні коливання у природному середовищі призводять до уповільнення розвитку паразита у 3–4 рази.

Важливим чинником є також наявність вологи і кисню. Яйця фасціол є особливо чутливими до висихання й швидко гинуть у сухому середовищі, тоді як у водному, за наявності органічних процесів, можуть зберігати життєздатність і проходити стадію «водного анабіозу». Це підвищує ризик забруднення водних джерел, що використовуються у тваринництві й харчовому виробництві.

Подальший розвиток паразита в організмі проміжного живителя – моллюска *Lymnaea truncatula* – також значною мірою залежить від кліматичних умов. За температури 11.4–23.5 °С розвиток партеніт триває 45–60 діб, тоді як за зниження температури до 9–18 °С, цей період подовжується до 57–80 діб. Вихід церкарій (інвазійна стадія) відбувається найінтенсивніше за температури 20–25 °С упродовж 2–3 діб, що сприяє формуванню стабільних осередків інвазії у природних біотопах, і опосередковано підвищує ризик зараження сільськогосподарських тварин та контамінації харчових продуктів.

Не менш чутливими до кліматичних чинників є цестоуди, зокрема, збудники ехінококозу (*Echinococcus spp.*). Їхній життєвий цикл включає дефінітивних живителів (переважно, собак та інших м'ясоїдних тварин) і проміжних живителів (сільськогосподарських тварин і людину). Найстійкішою у довкіллі є яйця в стадії онкосфер, що потрапляють у ґрунт, воду та на рослинність і здатні зберігати життєздатність у широкому діапазоні температур (від -30°C до 38°C). За умов затінення та підвищеної вологості, оптимальний розвиток відбувається за температури 10–20 °С, тоді як під прямим сонячним

випромінюванням такі яйця гинуть упродовж 1–5 діб. У ґрунтово-трав'яному середовищі, за температури 18–28 °С, вони можуть зберігати життєздатність до кількох років, що створює тривалий резервуар інфекції й постійний ризик забруднення пасовища і корму.

Таким чином, аналіз залежності розвитку збудників паразитарних зоонозів від кліматичних чинників свідчить про їх високу екологічну пластичність і здатність до адаптації в умовах поточних змін клімату. Це безпосередньо впливає на стабільність циркуляції паразитів у біосфері й формує додатковий ризик для безпечності харчових продуктів через забруднення води, ґрунту, корму і продуктів тваринного походження [5].

Отже, вивчення екологічних закономірностей розвитку паразитів й прогнозування їх поширення в умовах кліматичних змін є важливим елементом системи харчової безпеки. Отримані результати мають практичне значення для розроблення ефективних профілактичних заходів, зниження ризику харчових паразитарних зоонозів і забезпечення здоров'я населення в рамках концепції «Єдине здоров'я».

Список використаних джерел

1. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / С. П. Іванюта та ін.; за ред. С. П. Іванюти. Київ: НІСД, 2020. 110 с.
2. Climate Change Impacts for Ukraine / L. Wilson et al. *Met Office*. United Kingdom. 2021. S. 56–58.
3. Lindsey R., Dahlman L. Climate Change: Global Temperature. NOAA Climate News. Copernicus Climate Change Service. *European State of the Climate*. № 11. 2021. S. 12–13.
4. Бісюк І. Ю., Березовський А. В. Паразитарні зоонози в Україні: сучасний стан та ризики поширення. *Науковий вісник ветеринарної медицини*. 2021. № 2. С. 15–22.
5. Діана Дазіденко, Наталія Букалова. Аналіз особливостей розвитку деяких збудників зоонозів-паразитозів та їх адаптація за нинішніх кліматичних умов в Україні. *Дні студентської науки* : тези доповідей конференції у

Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Факультет громадського розвитку та здоров'я (Львів, 16–17 травня 2024 р.), Львів, 2024. С. 430–433.

5. Managing host-parasite interactions in humans and wildlife in times of global change. *Parasitology Research*, 2022. S. 22–28.

УДК 504.4.054

Валерія МУЛЯР

здобувач вищої освіти

спеціальності Н2 «Тваринництво»

Науковий керівник – **МОРОЗОВА Любов Петрівна**

канд. хім. наук, доцент кафедри

технології розведення, виробництва та

переробки продукції дрібних тварин

Заклад вищої освіти «Вінницький національний аграрний університет»

м. Вінниця

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ РІЧКИ ПІВДЕННИЙ БУГ

Сучасне господарське освоєння річок України, зокрема Південного Бугу, спричинило ряд екологічних проблем, що зумовило погіршення якості поверхневих вод, а це, в свою чергу, призвело до екологічних проблем їх господарського використання. Практикою вже підтверджена позитивна роль використання природних ресурсів водойм у господарстві країни, однак спорудження водосховищ на Південному Бугу, погіршення стану води, призвело до негативних змін водних ресурсів [1]. Зараз постає проблема передбачення негативних наслідків на природні ресурси річки. Це можливо зробити лише на основі систематичних досліджень, що допоможе уникнути нераціонального використання природних ресурсів Південного Бугу та створити умови для вирішення питань щодо оптимізації антропогенного навантаження на річку і відновлення природної здатності її екосистеми до самовідновлення і самоочищення вод.